

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Книга 2 – ГЕОГРАФИЯ

Том 113

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTI DE GEOLOGIE ET GEOGRAPHIE

Livre 2 – GEOGRAPHIE

Volume 113

УЧЕНИКЪТ ИЗСЛЕДОВАТЕЛ В КОНТЕКСТА НА ГЕОГРАФСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

СТАНИСЛАВА МИШЕВА

*Катедра „Регионално развитие“
e-mail: stanislava@gea.uni-sofia.bg*

Stanislava Misheva. THE STUDENT AS RESEARCHER IN THE CONTEXT OF GEOGRAPHY EDUCATION

The current paper presents in brief the “Maria Montessori teaching method” in the context of geography education. The author focuses the research on the following aspects: essence of “Montessori” educational process; school environment needed for “Montessori” education; didactic materials – the main part of the “Montessori” environment; the teacher’s role and lesson “Montessori”.

Key words: learning process, geography training, methods of teaching and learning.

УВОД

Актуален проблем на съвременната дидактика на географията у нас са качеството и ефективността на образователния процес по география. Проучванията са насочени към особеностите на основните характеристики и „атрибути“ на географското образование. Апробират се нови подходи, насочени към стимулиране на мотивацията в процеса на преподаване и учене, интерпретират се някои методики с подобна насоченост, предлагат се конкретни дидактико-методически конструкции (Василева 2018а; Vasileva 2017; Гайганджиева 2000; Цанкова 2012). Проблематиката се разглежда и в настоящото

изследване. Смятаме, че всеки опит и всяко ново проучване биха били полезни на практиката в условията на динамична образователна среда. Предлагаме най-обща характеристика на „методиката Монтесори“ в контекста на географското образование. Смятаме, че внедряването на конкретни идеи от тази методика не само ще обогати практиката, но и ще повиши съществено ефективността на обучението по география. Предвид невъзможността в подобна разработка да се характеризира задълбочено и цялостно посочената методика, тук се акцентира върху следното:

- Спецификата на образователния процес „Монтесори“
- Учебната обстановка, необходима за осъществяване на „методиката Монтесори“
- Дидактическите материали – основен компонент на средата „Монтесори“
- Ролята на учителите
- Урокът „Монтесори“

СПЕЦИФИКА НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС „МОНТЕСОРИ“

Мария Монтесори е италиански учен, лекар и педагог. Позната е на света със своята специфична образователна методика. За кратко време убежденията на Монтесори се разпространяват в Италия, САЩ, Нидерландия и Индия. Предложената методика е възприета като една от най-работещите и най-ефективните. Според философията на Монтесори детето стои в центъра на обучението. Основният принцип на Монтесори е свободата на ученика. Според нея единствено свободата благоприятства и развива творческите умения на детето, които присъстват в неговата природа. От свободата трябва да се роди дисциплината: „дисциплинираният индивид е способен да се самоконтролира и да следва правилата на живота“, счита италианският учен (Монтесори 1935).

Според авторката образователният процес трябва да създаде благоприятни условия за приготвяне на „храна“ за ума или по-конкретно – за организирането на поредица от стимули, подходящи за общуване с ученика, насърчаване на любопитството му и придобиването на полезни умения във всеки един момент от неговото развитие. По време на поредица от конференции, проведени в Индия през годините на Втората световна война, Монтесори подчертава: „Научното наблюдение установи, че истинското образование не е това, което се предоставя от учителя: образованието е естествен процес, който протича спонтанно в индивида и се придобива не чрез слушане на думите на другите, а чрез прякото преживяване на околния свят. Следователно задачата на учителя ще бъде да подготви поредица от идеи и стимули за културна дейност, разпространени в изрично подготвена среда, и след това да се въздържа от всяка твърде пряка и инвазивна намеса“ (Монтесори 1935).

Поставянето на ученика в центъра на учебния процес означава да поставим неговите нужди пред тези на учителя. Ученикът е личност и като такава

се ползва с безусловното право на грижа и уважение от страна на околните. Той трябва да бъде подпомаган от преподавателя да открива света на науката (география, история, биология) с внимателно и възпитателно отношение, старайки се да засилва интереса и любовта към нея. Училищата, работещи по метода Монтезори, предоставят на учениците поредица от сензорни материали, които стимулират специфичното учене и чрез многократната им употреба насърчават знанията, уменията и компетентностите у детето. Следователно образованието се схваща като процес, в който детето играе активна роля: на първо място, изборът на материала, с който да работи, впоследствие повтарянето на дейностите до момента, в който интересът му не се изчерпи. В своите произведения Монтезори говори за самообразование и използването на дидактически материали, които водят детето към самоконтрол и учене. Това се получава благодарение на свободата да избира самостоятелно, както и на сензорните упражнения, част от дидактическите материали.

В началния етап на образованието се предлагат предимно сензорни материали, които спомагат активното изживяване на процесите и явленията, докато в следващия период се набляга основно на насърчаването на любопитството, социалната активност, работата в екип, поемането на колективни ангажменти. Основната цел на методиката Монтезори е насочена към отговорите на въпросите защо децата, растейки и изправяйки се пред света, искат да го разберат, както и основните закони на неговото функциониране.

В контекста на географското образование образователният процес „Монтезори“ предполага съобразяване както с класическите, така и с нетрадиционни принципи на обучението, като принципа за насоченост към ученика или принципа за самодейност (вж. Василева 2018б; Василева 2013).

Насърчавайки децата в изследването на околния свят и изучаването на науката география, предлагайки им по интерактивен и достъпен начин научни факти и понятия, бихме могли да създадем у тях чувство за по-голяма ангажираност към природата и любов към самата наука.

УЧЕБНАТА ОБСТАНОВКА, НЕОБХОДИМА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА „МЕТОДИКАТА МОНТЕСОРИ“

За Монтезори периодът на детството е период на огромно творчество. Той е фаза на живота, в която умът усвоява спецификите на заобикалящата ги среда, превръщайки ги в свои собствени. През този период детето учи непрекъснато, като огромно влияние върху това оказва заобикалящата го среда. Необходимо е ученикът да бъде поставен в условия, даващи възможност за самоизграждане, в които той да следва своите вътрешни нужди, да придобива нови знания и умения.

Педагогическият мисъл на Монтезори започва с научната педагогика. Въвеждането на науката в областта на образованието е първата основна стъпка,

за да може да се изгради обективното наблюдение на обекта. Обектът на наблюдение не е самото дете, а откриването на детето в неговата спонтанност и автентичност.

Монтесори придава особена важност на наблюдението в обучението: „Методът на наблюдението се установява на една основа: децата могат свободно да изразяват себе си и по този начин да ни разкриват потребности и нагласи, които остават скрити или потиснати, когато няма подходяща среда, която да позволи спонтанната им активност“ (Монтесори 1970а: 50).

В своите научни трудове Мария Монтесори критикува факта, че в традиционното детско училище цялата среда е предназначена за възрастни. Според италианката в тази среда детето не се чувства спокойно, а това води до невъзможност то да действа и да работи спонтанно. Необходимо е училището да бъде в състояние ефективно да съответства на психологическите нужди на децата, като се предпочита работа с материали, които позволяват актив от манипулации, позволявайки на ръцете (незаменим инструмент на знанието според Монтесори) да приближат детето до абстрактна спекулация чрез двигателен път. За да бъде гарантирана свободата на избор и изразяване, е необходимо да се прибегне до косвено преподаване, при което средата, научно организирана чрез специфични материали (основно сензорни), може да улесни разбирането на понятията. Монтесори методиката е ориентирана към двигателните умения, към уважението на свободата на детето по отношение на избора „какво“, „къде“ и „колко време“ да учи.

Учебната среда всъщност трябва да бъде структурирана по начин, който да стимулира и да позволи на детето, което я изследва, да придобие нови знания. Тя трябва да насърчава сравнението със ситуации и проблеми, които действат като предизвикателства и позволяват непрекъснато увеличаване на капацитета. В тази заобикаляща среда детето се движи свободно, без да среща препятствия. По този начин то осъзнава нуждите си и развива своите нагласи. Организираната среда трябва да действа като „искра, която възпламенява интуицията, разкривайки какво е новото, и да предизвиква интерес у учащия“ (Монтесори 1970а).

Според Монтесори учебната среда се характеризира с много големи пространства, с малки, семпли и леки, но в същото време красиви мебели. Важно е да се уточни, че понятието за красота не е обвързано с излишното и луксозното, а с изяществото, хармонията на цветовете, простотата, която е основна и неизменна.

Обзавеждането, главно с естествени елементи, трябва да е подходящо за деца, за да позволява движението в пространството с лекота, което го прави гъвкаво и практично според нуждите, които ученикът постепенно проявява.

Поддръжниците на традиционното, фронтално образование критикуват пространствата Монтесори с твърденията, че движението и свободният избор на дейности за провеждане водят до силен шум и разсейват учениците.

Без колебание Монтесори потвърждава как това е предразсъдък, породен от объркването между понятията „учене“ и „неподвижност“: „В училищата има тежка пейка, почти прикована към земята. Всичко това се опира на концепцията, че детето трябва да расте в неподвижност, и на странния предразсъдък, че за да се подлага на възпитателно действие, трябва да заема специално положение на тялото. Масите, столовете, леките и преносими фотьойли ще позволят на детето да избере най-приятното положение; ще може да се движи, вместо да седи на място; и това ще бъде едновременно външен знак за свобода и средство за образование“ (Montessori 1970a: 52).

Средата трябва да стимулира учениците и да буди интерес към науката география у тях. Всичко в нея е необходимо да бъде добре подредено, организирано и чисто.

Географските карти и глобуси са задължителен елемент в училищната среда по география. Необходимо е те да бъдат разположени на достъпно за учениците място. По този начин всеки ще има свободен достъп до тях и ще може да се запознае с особеностите на даден географски район в света и в родината. Поставянето на изображения или картини на различни природни и културни забележителности в кабинета по география също е добра практика. Те лесно привличат и задържат вниманието на учениците.

Така подготвена, организирана и структурирана среда върши голяма част от образователната работа, която преди това се фокусира единствено върху учителя. Околната среда не е единствената, която насърчава свободата на ученика. Материалите, които тя съдържа, също играят важна роля и активно участват в даването на живот на тази динамична система.

В контекста на географското образование откриваме множество сходства с учебната среда, необходима за осъществяване на редица от нетрадиционните методи, вече апробирани в практиката на обучението по география у нас (вж. Василева 2018a; Vasileva 2017).

ДИДАКТИЧЕСКИТЕ МАТЕРИАЛИ – ОСНОВЕН КОМПОНЕНТ НА СРЕДАТА „МОНТЕСОРИ“

Дидактическите материали представляват основен и неотменен компонент от учебната среда и са проектирани от Мария Монтесори въз основа на нейното сложно и продължително експериментално проучване. Те са създадени, с цел да насърчат специфичните умения у ученика, и са утвърдени чрез внимателни процеси на наблюдение, провеждани от нея въз основа на обратната връзка, предоставена от обучаваните. Методологичната строгост, с която те са съставени, и абсолютната важност, която се придава на систематичното наблюдение, ни позволяват да определим научните материали на Монтесори и да ги разграничим от учебните помагала, традиционно използвани от учителите. Те изпълняват отделна функция на обучение за детето,

което му позволява самостоятелно да упражнява определени познавателни процеси.

Материалите за разработка, които могат да се използват в часовете по география и икономика, са селекция от стимули, които представляват за детето своеобразен опростен модел на реалността. Те са степенувани съответно за количество и качество. Използвайки дадени материали, свързани с движението и сетивата, се развиват основните структури на ума и интелигентността.

Предложенията за деца в прогимназиален етап е необходимо да бъдат свързани помежду си и да надграждат наученото до момента. Чрез контакта и изследването на заобикалящия свят и природните дадености се засилват значително когнитивното функциониране, както и умения като прецизност и вдъхновение.

Дидактическите материали „Монтесори“ трябва да присъстват в ограничени количества. Във всеки клас е необходимо да има по едно копие на всеки материал. По този начин децата се научават да спазват различните промени при използването на предметите и в същото време да се уважават един друг. Те са прости средства, които ни позволяват да „предоставим“ света на детето, както твърди Монтесори, да му предложим средствата да изследва естествената реалност на дадено географско пространство, която е в нейния обсег, базиран на сензорност, изолиране на предложените качества (т.е. един елемент в даден момент, с яснота) и с прогресивни трудности (т.е. от прости до сложни).

Материалите по метода Монтесори гарантират самостоятелността на детето благодарение на специфичен модел на използване: детето се опитва да контролира допуснатите грешки и по този начин то се учи независимо, без намесата на учителя, разсъждавайки какво прави, и като се вземат предвид специфичните му нужди (време за учене, пространства за работа). Всеки материал също се изучава, така че да може да упражнява контрол над грешката самостоятелно, той дава яснота на ученика, когато е възможно, когато отговорът е правилен или не, и това „кара детето да придружава своите упражнения с разсъждения, с критиката, като вниманието все повече се интересува от точност, с усъвършенствана способност да различава малки разлики и по този начин подготвя съвестта на детето да контролира грешките дори когато те вече не са съществени или забележимо очевидни“ (Монтесори 1970а: 114).

Материалите, използвани при прилагане метода на Монтесори, носят името на материала за разработка. Той не е обикновен дидактически материал в ръцете на учителя или помощно средство за извършване на работата му, а ръководство за детето към истински процес на самообразование. Различните материали се представят от учителя постепенно и засягат основните тематични области на обучението, като например развитието на знания, свързани с континентите, океаните, знанията за различните етноси и култури. Научно организираната среда позволява на детето да избере с кой материал да работи, като спазва интереса му и времето на обучение, което е различно за всеки от

нас. Материалите за разработка също гарантират несъстезателна атмосфера в клас и са особено подходящи за управление на хетерогенност, което отличава съвременните училищни ситуации, тъй като те винаги осигуряват физически контакт и сензорно изследване, което води с изключителна деликатност към завладяването на мисълта абстрактно, не налагайки го като основа за учене, а улеснявайки го постепенно.

Този положителен микроклимат, който характеризира образованието в училищата по метода „Монтесори“, става възможен и благодарение на присъствието на антиавторитарен учител, добре подготвен с нужните знания и опит. Учителят трябва да бъде спокоен, неинвазивен, дискретен наблюдател, организатор и пазител на околната среда.

В контекста на географското образование откриваме конкретни сходства с новите тенденции в развитието на дидактическите средства на обучението по география (вж. Vasileva 2019; Цанкова 2005).

РОЛЯТА НА УЧИТЕЛИТЕ

В своите научни трудове Монтесори определя учителя най-често като жена. Учителят има главната роля на наблюдател на класа, като се стреми да не преподава от първа ръка, а да насочва децата в тяхното физиологично и психическо развитие, насърчавайки ги за активна работа с дидактическите материали. Учителят не трябва да предава дословно географските понятия на своите ученици, а трябва да ги ръководи в развитието им, като се намесва възможно най-малко. Основните задачи на учителя в училищата по метода Монтесори освен внимателното наблюдение са управлението на средата в класната стая и представянето на самите материали, които трябва да се прилагат в съответствие с две конкретни форми на уроци: презентацията и големия урок. Учителят разбира, че се е справил по най-добрия начин, когато наблюдава, че децата работят, докато остават съсредоточени и заинтересовани дори когато той не присъства в класната стая.

Учителят Монтесори има многобройни задачи: той трябва да познава отлично материала, за да може да го представи в точния момент от развитието на детето, като използва точни жестове и малко на брой, но точни думи. Учителят също трябва да контролира и да поддържа образователната среда подредена и да наблюдава детето в свободното взаимодействие с материалите и средата. Правейки това, учителят трябва да обърне голямо внимание, за да предостави помощ, която поддържа самостоятелността на ученика, без да потиска свободното му изразяване и да го замества: „Учителят не прави нищо друго, освен да помогне в началото на детето, за да се ориентира сред много различни неща и да се научи на тяхното прецизно използване, т.е. той му дава старт в подреден и активен живот в околната среда, но след това го оставя свободно в избора и изпълнението на работата“ (Монтесори 1970а: 69).

„След това преподавателят ще трябва да приеме стратегията на диригент на оркестър, който работи върху индивида, за да работи след това върху групата ... Учителят ще има отговорността да представи материала според таксономия, като го предлага обаче винаги въз основа на наблюдение на развитието и интереса на отделния ученик. Следователно учителят е призван към рационална намеса, която отчита възрастта на детето, степента му на развитие, пътя му, предпоставките, присъщи на материала, осъзнавайки факта, че това ще бъде само отправна точка: само концентрация и повторение на упражнението ще позволи на личността на детето да се разгърне и да генерира учене“ (Turco 2016: 42–43).

Мария Монтесори обръща голямо внимание на фигурата на учителя, като подчертава, че за осъществяването на ефективен образователен процес е необходимо да бъдат задавани по-малко техническите задачи или такива, които са по-малко свързани с представянето на материалите. Повечето задачи според италианския учен трябва да бъдат съсредоточени върху вътрешния път, който е необходимо ученикът да извърви, за да постигне желан успех (разбирането и придобиването на нови знания, умения и компетентности). Целта е да се позволи развитието съобразно индивидуалността на детето, спазвайки неговите условия на обучение. Търпението е сред най-важните качества, които трябва да притежава един Монтесори учител. Необходимо е по-продължително време, в което децата да наблюдават и изучават географските явления и процеси. По този начин те внимателно ще се запознаят със съдържанието на дидактическия материал, ще забележат малките детайли, ще имат време да задават своите въпроси. В тази връзка е подходящо да се цитират думите на Мария Монтесори за новостите, с които учителят трябва да се сблъска: „Появи се нов тип учител: вместо да говори постоянно, той трябва да се научи на мълчание; вместо да преподава, той трябва да спазва; вместо гордото достойнство на онези, които искат да изглеждат непогрешими, той поема облика на смирение“ (Монтесори 1970б: 113).

В контекста на географското образование откриваме сходства с ролята на учителя, изпълнявана от него при интерактивните методи на обучението, като напр. метода на модератора, ученето чрез преподаване, ученето в кръг и др. (вж. Василева 2018а).

УРОКЪТ „МОНТЕСОРИ“

При уроците по метода „Монтесори“ се наблюдава един особен момент, в който учителят въвежда ученика в учебния материал. Намирайки правилните думи, учителят се опитва да активира и засили любопитството и интереса на ученика към съответния урок още в неговото начало. Това според Мария Монтесори са основните двигатели в процеса на обучението. В основата на преподаване на урока стои взаимното уважение и внимание към урока и ду-

мите на учителя. В този антиавторитарен контекст урокът се превръща в своеобразен експеримент, който „се доближава до съвършенството, колкото по-голям е броят на думите, които можем да спестим“ (Монтесори 1970а: 118).

В Монтесори часовете по география наблюдаваме две основни форми на уроците: първата, ориентирана главно към използването на презентацията, и втората, която обхваща същността на основния материал в урока.

Презентацията се използва от учителя за точно представяне на методите за използване на дидактическите материали за работа в клас и се различава от класическите лекции. Езикът, използван при изготвянето на презентацията, трябва да бъде внимателно подбран и достъпен за възрастта на съответните ученици. Този урок има задача на въведение и трябва да притежава три основни характеристики: краткост, простота и обективност. Избраните термини в Монтесори уроците трябва „да представят точната истина“ (Монтесори 2000а). Важно е учителят да подбира научно издържани факти и да използва достоверни източници на информация.

Представянето на основния материал в урока има за цел да вълнува и очарова, позволявайки на детето чрез разнообразни разкази (за вътрешния строеж на Земята, за различните етноси, за появата на първите цивилизации) да отвори прозорец към света, черпейки интересни идеи.

Във възрастта между седем и дванадесет години забелязваме силен интерес у учениците към причините за случването на нещата и следователно основната задача на учителя в този период е да привлече вниманието и да включи дейности, в които детето може да се концентрира и да изучи задълбочено. Има много различия, на които трябва да обърнем внимание на дидактическо ниво: „Ако през първия период (предучилищната възраст) учителят трябва да използва дистанция и да се намесва възможно най-малко в дейността на детето (особено двигателната и сетивната дейност), сега тази дистанцираност трябва да се обърне към нравствения план, където реалният проблем на тази епоха пребивава“ (Монтесори 1970с: 19).

В тази част на урока могат да бъдат включени проучвания, синтез и научни експерименти с класа, при които учениците представят своите открития и теории. Благодарение на добре организираната среда могат да се осъществяват повече интерактивни и съвместни дейности, в които да се показват предмети, снимки, учебни помагала и видеоклипове с географско съдържание.

В контекста на географското образование горепосочените идеи могат да намерят конкретно приложение, напр. в мотивирането на учебната дейност – задължителен компонент в структурата на съвременния урок по география (вж. Гайтанджиева 2000; Василева 2012).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направената обща характеристика на „методиката Монтесори“ позволява да се направи следното заключение:

- Образователният процес е неизменна част от живота на всеки човек. Това предполага търсене на нови и все по-ефективни методики за обучение. Такава методика е „методиката Монтесори“, която е позната, но все още не добре разпространена в страната. Смятаме, че прилагането ѝ в практиката на обучението по география е напълно основателно. Това се потвърждава от явното сходство на всички по-горе разгледани положения в „методиката Монтесори“ със съвременните тенденции в развитието на методиката на обучението по география.

ЛИТЕРАТУРА

- Василева, М. 2012. Идеи за усъвършенстване на планирането и структурирането на урока по география – поглед към съвременната немска дидактика на географията. – *Год. на СУ, ГГФ*, т. 104, кн. 2 – География.
- Василева, М. 2013. Системата на принципите на обучението по география – теоретични и практико-приложни аспекти. – *Год. на СУ*, т. 105, кн. 2 – География.
- Василева, М. 2018а. Методика на обучението по география – едно по-широко разбиране за методите на обучение. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Василева, М. 2018б. Актуални въпроси на съвременната дидактика на географията. София: МЕЛАНИ.
- Гайтанджиева, Р. 2000. Стратегия на географското образование в СОУ при новите реалности. София: Анубис.
- Цанкова, Л. 2005. Ръководство по дидактика на географията. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Цанкова, Л. 2013. Образователният процес по география в средното училище от позициите на конструктивизма. – *Год. на СУ*, т. 105, кн. 2 – География.
- Montessori, M. 1935. *Manuale di pedagogia scientifica*. Napoli: Alberto Morano Editore (ediz. originale lingua inglese 1914; prima ediz. italiana 1921).
- Montessori, M. 1970a. *La scoperta del bambino*. Milano: Garzanti (ediz. originale in lingua inglese 1948; prima ediz. italiana Garzanti 1950).
- Montessori, M. 1970b. *L'autoeducazione nelle scuole elementari*. Milano: Garzanti (ediz. originale in lingua inglese 1946; prima ediz. in lingua italiana 1916, prima ediz. italiana Garzanti 1970).
- Montessori, M. 1970c. *Dall'infanzia all'adolescenza*. Milano: Garzanti (ediz. originale in lingua francese 1948; prima ediz. italiana 1949).
- Montessori, M. 2000. *Il bambino in famiglia*. Milano: Garzanti (ediz. originale in lingua tedesca 1923; prima ediz. in lingua italiana 1936; prima ediz. Garzanti 1956).
- Turco, R. 2016. *Alla ricerca dell'amoroso lavoro. Il docente montessoriano tra teoria e pratica educativa*. Roma: Armando Editore.

Vasileva, M. 2017. A more comprehensive understanding of methods in geography training, knowledge. – *International Journal*. Scientific papers, vol. 19.1. Vlado Kambovski (ed.). Bitola: Grafoprom, 285–288, Ref, IF, IF (1.322 – 2016).

SUMMARY
THE STUDENT AS RESEARCHER IN THE CONTEXT
OF GEOGRAPHY EDUCATION

The quality and effectiveness of geographic educational process has become a mainstream in contemporary geography didactic in Bulgaria. The different researches are focused on main features and “attributes” of geography education. The paper explores new approaches to stimulate the motivation both in teaching and learning process; to interpret new methods with similar goals, and to present particular didactic and methodical frameworks (Vasileva 2018a; Vasileva 2017; Gaytandzieva 2000; Tsankova 2012). It is considered that every attempt and new research conducted in this field will be very helpful for the practice in dynamic educational environment. The current paper presents in brief the “Maria Montessori teaching method” in the context of geography education. It is considered the implementation of certain notions of “Montessori” education will not only enrich the practice but will increase substantially effectiveness of geography training. Taking into account, the restricted volume of the paper, it is not possible to analyze thoroughly and its entity the “Montessori education”. Therefore, the author explores the following main notions:

- The essence of educational process “Montessori” that creates favorable conditions for “providing food for thought” or more specifically, the organization of number of stimuli appropriate to communicate with pupils, nurturing their curiosity and acquiring useful skills at every stage of their development.
- The educational environment needed for the accomplishment of “Montessori education” that stimulates and allows the children to explore, to acquire new knowledge, to compare cases and problems and that “ignites the intuition, reveals what is new and ... enhances the learner’s interest” (Montessori 1970a).
- Didactic materials – main component of environment “Montessori” that guarantees the child independence mainly to particular model of use.
- The teacher’s role who guides the children in their physiological and mental development, encouraging them to actively work with didactic materials.
- The lesson “Montessori” as a peculiar experiment and “it is near perfection...” (Montessori 1970a: 118).

All the listed aspects in the paper could be very useful for geography training practice as there are obvious similarities with the new tendencies in development of geography training in Bulgaria.